

Povijesni izvori Slavonije, Baranje i Srijema, Sv. I. 1390. – 1409. Sakupio i priredio Ive Mažuran, Državni arhiv u Osijeku, Osijek 2002, 503 str.
ISBN 953-6336-22-7 (sv. 1)

Državni arhiv u Osijeku započeo je nedavno uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske s objavljivanjem srednjovjekovnih povijesnih izvora o Slavoniji, Srijemu i hrvatskom dijelu Baranje. Unutar cijelog projekta predviđeno je priređivanje još najmanje desetak svezaka koji će obuhvatiti razdoblje od 1390. do 1526. godine. Planirana edicija temelji se na trudu dr. Ive Mažurana, koji je više od trideset godina prikupljao neobjavljene izvore vezane za spomenuta područja, ponajprije u Mađarskom državnom arhivu u Budimpešti - Diplomatički arhiv, a zatim i u Hrvatskom državnom arhivu i Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu.

Prvi objavljeni svezak sastoji se od napomene urednika i korektora latinskih prijepisa, ravnatelja arhiva u Osijeku dr. Stjepana Sršana, predgovora dr. Ive Mažurana, diplomatske građe s nekoliko ne baš najbolje uspješnih slika samih izvora, podužih sažetaka predgovora na engleskom i njemačkom jeziku, kazala osoba, te kazala mjesta i važnijih predmeta.

Radi cjelovitosti, u zbirku su uvršteni i neki već ranije objavljeni dokumenti iz drugih starijih publikacija (Fejér Georgius, *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis*, 42 vol. (104. pr. Kr.-1439.), Budae 1829.-1844.; *Codex diplomaticus domus senioris comitum Zichy de Zich et Vasonkeö*, Budapest 1871.1931.; Nagy Imre, *Codex diplomaticus Hungaricus Andagavensis* (Anjoukori okmánytár), vol. I-VII., Budapest 1878.-1920.; Šišić Ferdo, *Nekoliko isprava iz početka XV. stoljeća*. U: *Starine JAZU*, vol. 39, Zagreb 1938, 129-320.). Opsežnost neobjavljene građe iz 15. i 16. stoljeća prisilila je Mažurana da se, kako je objasnio u predgovoru, ograniči samo na važnije isprave vladara, Bosanskog kaptola u Đakovu, te kaptola u Čazmi, Pečuhu i nedaleko od Požege. Osim toga, uvrstio je izvore koji se odnose na osobe vršitelje visokih upravnih i državničkih poslova, naročito banove, domaće ljude i njihova boravišta, utvrde, tvrđave, crkve, samostane i njihove narodbine, rodbinske veze krupnije vlastele, vojne, sukobe s Osmanlijama, sporove oko posjeda i zemljišta, te isprave u kojima su zabilježeni brojni nazivi mjesta na području Križevačke, Požeške, Virovitičke, Vukovske, Srijemske i južnog dijela Baranjske županije. Ta-

kvo opredjeljenje nije pak naznačeno u podnaslovu ili odjeljenom naslovu u knjizi, iako se u sadržaju dio s dokumentima naziva "Kraljevske, palatinske, sudske, banske, županijske, biskupske, kaptolske, samostanske i privatne isprave od 1224. do 1409. godine".

Dakle, izbor građe kronološki ne odgovara u potpunosti naslovu zbirke, jer je (na nagovor urednika) među 372 dokumenta sastavljač uvrstio 47 isprava nastalih prije 1390. godine.

Inače, isprave su prepisane iz izvornika, na pergameni i papiru, kao i brojnih transumpta unutar drugih isprava. Ipak je šteta što u registima nisu dodani i dokumenti koji nisu ušli u uži izvor sastavljača.

Vrijednost zbirke za istraživanje srednjovjekovne povijesti Slavonije, Srijema i hrvatskog dijela Baranje (ali također i Ugarske, ostale Hrvatske i Bosne!) nije dvojbeni, a najbolje će se pokazati u samoj praksi. Međutim, ovdje treba upozoriti da uporabu prvog svezka umnogome otežava to što se priređivač nije držao nekih standardnih načela pri izdavanju zbornika takve vrste. Naime, izostavljeni su opširni predgovor, popisi korištenih kratica, literature i ustanova u kojima se građa nalazi, bar minimum osnovnih informacija o korištenim arhivima i fondovima, kao i obvezni sumarij (popis dokumenata s latinskom registima, datumom i mjestom izdavanja) i dr. Poseban propust čine nevjerojatno loše i površno priređena kazala, naročito kazala imena, koja uz to djelimično nisu navedena abecednim redoslijedom (vidi posebno popise češćih imena: Andreas, Georgius, Gregorius, Johannes, Ladislaus, Nicolaus, Petrus i Stephanus), dok kazalo mjesta i predmeta ne bilježi mjesta podrijetla osoba i nazive iz vladarskih titula, te sadrži jedva pokoji predmet.

Nadajmo se da će u planiranim nastavcima zbirke ovakvi početni nedostaci biti otklonjeni, a ona zbilja postati ono čemu su urednik i sastavljač težili - dostojan nastavak rada na Diplomatičkom zborniku Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije, priređenom od strane JAZU odnosno HAZU za razdoblje do 1399. godine u 18 svezaka (1904.-1990.) i dva svezka dodataka (1198. 2002.) za sada, **iako i ta edicija ima svojih nedostataka.** ■

Dejan Zadro